

25.05.2021

Asia/4

§ 70

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2020 arviointikertomuksesta

HEL 2020-006250 T 00 03 00

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi lausunnon seuraavista arviointikertomuksen kohdista:

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 50–53 seuraavaa:

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- kehittää kävijätietojen keräämistä liikuntapalveluissa siten, että liikuntavuorojen kävijämääriä voitaisiin seurata sukupuolittain ja tietoa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi tasa-arvoisemmassa vuorojen jaossa.
- arvioida ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa Helsingin kaupungin ylläpitämien liikunta- ja ulkoilupaikkojen sukupuolivähemmistöille soveltuvat intiimitilat -selvityksen toimenpidesuosituksen.
- edistää turvallisempien tilojen periaatteiden käyttöönottoa liikuntapalveluissa laajemmin kuin vain yhdessä toimipisteessä.

Vuonna 2018 toteutetun selvityksen mukaan liikuntapaikkojen vakiovuorot kohdentuvat absoluuttisesti tarkasteltuna sukupuolittain lähes tasan. Merkittäviä eroja ei ole ikäryhmienkään sisällä vaan junioreissa tytöille ja pojille sekä aikuisissa naisille ja miehille kohdentuu yhtä paljon vuoroja. Koska tyttöjä on seuraharrastajissa vähemmän kuin poikia, harrastajamääriin suhteutettuna tytöille kohdentuu enemmän vuoroja kuin pojille.

Kävijätietojen sukupuolittaista seurantaa ja linjauksia on käsitelty liikuntapalvelukokonaisuuden johdossa. Sukupuolitietoja asiakkaista saadaan jatkossa ohjatun liikunnan ilmoittautumisjärjestelmän kautta. Lisäksi selvitetään, mitä teknisiä keinoja voidaan hyödyntää muissa palveluissa sukupuolitiedon selvittämiseksi. Avustuksia ja liikuntapaikkuvuoroja hakevista seuroista tiedetään toiminta-avustusten hakemustietojen avulla se, paljonko avustusta hakeneen seuran toiminnassa on mukana naisia, miehiä, sekä alle 20-vuotiaita tyttöjä ja poikia.

Liikuntapalveluissa on vuosittain yhteensä noin 10 000 000 käyntiker-
taa. Ulkoliikuntapaikoilla, uimarannoilla ja erilaisilla reiteillä on vaikea

seurata käyntikertojen määrää tai kävijöiden sukupuolijakaumaa. Eri palvelujen sukupuolijakaumasta saadaan tietoja erilaisten asiakaskyselyjen, erityisseurantojen ja tutkimusten avulla. Liikuntapalvelukokonaisuuden eri palveluissa toteutetaan asiakaskysely vuoden 2021 lopulla, jossa kysytään mm. vastaajaan sukupuoli.

Liikuntapalvelukokonaisuuden selvitys liikunta- ja ulkoilupaikkojen sukupuolivähemmistöille soveltuvista intiimitiloista valmistui vuonna 2020. Selvityksessä oli mukana yhteensä noin 80 liikuntapaikkaa. Selvityksessä esitettyjä kehittämistoimenpiteitä sukupuolivähemmistöille soveltuvista intiimitiloista sekä kehittämistoimenpiteitä turvallisista tiloista toteutetaan sitä mukaan, kun liikuntatiloja peruskorjataan tai rakennetaan uusia liikuntapaikkoja.

Liikuntapalvelukokonaisuudessa on käynnistetty turvallisen tilan toimenpiteiden laatiminen Yrjönkadun toimipisteessä, mutta koronapandemia on hidastanut asian valmistelua. Turvallisen tilan toimenpiteiden laatimista laajennetaan Yrjönkadun pilottikohteen jälkeen myös muihin liikuntapalveluiden toimipisteisiin.

Nuorten vaikutusmahdollisuuksien toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 68–71 seuraavaa:

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edelleen tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tuomisessa konkreettiseksi osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa ja opetusta.

Kaupunginkanslian tulee yhdessä toimialojen kanssa

- varmistaa, että toimialoilla vastauksia valmistelevat ovat vuorovaihtuksessa aloitteen tekijän kanssa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa

- keventää nuorten aloiteprosessia.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- lisätä nuorisovaaleja koskevaa yhteistyötä yksityisten ja valtion koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Toimialojen välinen yhteistyö on nuorten vaikuttamisjärjestelmän onnistumisen edellytys ja sen parantamiseen eri tasoilla on syytä panostaa myös jatkossa. Ruudin strategiakauden arviointiprosessissa on tehty tiivistä yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan välillä. Myös uusi asettamispäätös valmistellaan yhdessä. Tärkeä rakenne on Ruudin ohjausryhmä, johon kuuluu molempien toimialojen edustus. Ohjausryhmälle esiteltävät asiat valmistellaan toimialojen asiantuntijoiden yhteistyönä. Jatkossa Ruudin ohjausryhmään pyritään saamaan mukaan myös yksityiskoulujen edustaja.

Aloitteen jättämisen käyttöliittymä uusitaan vuonna 2021 samalla kun nuorille tarkoitetut verkkosivut siirtyvät uudelle alustalle. Nuorisopalvelukokonaisuus on myös aloittanut aloitteiden käsittelyprosessin uudistamisen vuonna 2020 ja työ jatkuu vuonna 2021. Aloiteprosessin kehittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja kaupunginkanslian välillä. Nuorisosaasto on käsitellyt nuorten aloiteoikeuden toteutumista kokouksessaan 18.3.2021. Jatkossa asiaa tullaan käsittelemään nuorisosaastossa vuosittain.

Nuorisopalvelukokonaisuudessa on parhaillaan käynnissä osallisuustoiminnan koordinaattorin rekrytointi. Koordinaattorin tehtävä on uusi ja siihen kuuluu keskeisenä osana nuorisoneuvoston vaalien organisointi. Parempi resursointi mahdollistaa esimerkiksi tiiviimmän yhteistyön yksityisten ja valtion koulujen kanssa.

Koko nuorten vaikuttamisjärjestelmä on arvioitu ulkopuolisen asiantuntijan toimesta keväällä 2021. Arvioinnin perusteella tehdään kehittämissuosituksia nuorten vaikuttamisjärjestelmään nuorisoneuvoston, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyönä. Tavoitteena on, että arvioinnin perusteella nuorten vaikuttamisjärjestelmästä valmistellaan uusi asettamispäätös kaupunginhallitukselle päätettäväksi syksyn 2021 aikana.

Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 78–81 seuraavaa:

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- vahvistaa asiantuntijaresursseja ympäristöystävällisten hankintojen tukemiseen.
- järjestää hankintakoulutusta, jossa perehdytään vastuullisuuskriteerien hyödyntämiseen.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee

- käynnistää aktiivinen markkinavuoropuhelu ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävissä hankinnoissa.

Kaupunginkanslian tulee

- edistää sitä, että tytäryhteisöt käynnistävät markkinavuoropuheluja ympäristö- ja vastuullisuusnäkökohtien ottamiseksi huomioon ympäristövaikutuksiltaan merkittävissä hankinnoissa.

Lähtökohtana hankinnan kohteen valmistelussa on aina uuden hankinnan tarpeen selvittäminen. Hankintaprosessissa otetaan aina huomioon ympäristökriteerit hankintojen tarvekartoituksessa, markkinavuoropuhelussa, hankinnan määrittelyssä, kilpailutuksen vähimmäisvaatimuksissa sekä vertailukriteereissä, myös sopimuksen seurannassa ja hallinnassa voidaan seurata ympäristökriteerien toteutumista.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla aloitetaan edistämään Hiilineutraali Helsinki 2034 -toimenpideohjelman tavoitteita tunnistamalla hankintavolyymeiltaan ja ilmastovaikuttavuudeltaan merkittävimpiä hankintoja, kehittämällä uusia hankintakriteerejä ja aloittamalla hankintojen vaikutavuuden arviointia. Toimenpiteitä tehdään yhteistyössä asiantuntijana toimivan kaupungin ympäristöpalvelun kanssa vuoden 2021 aikana. Toimenpiteitä edistetään erityisesti Canemure hankkeessa, jossa tavoitteena on kehittää kaupungin hankintoja vähähiilisemmiksi ja paremmin hiilijalanjäljen huomioiviksi. Yhteistyötä aloitetaan fasilitoimalla vastuullisten hankintojen kehitystyötä, benchmark -tilaisuuksien ja Canemure-case esimerkkien sekä kesän ja syksyn 2021 aikana Vähähiiliset julkiset hankinnat -webinaari sarjan avulla. Suunnitelmissa on myös osallistua työpajoihin ympäristömerkkien käytöstä vuoden 2021 aikana.

Pyrimme hankinnoissa lähtökohtaisesti vähentämään ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia hankkimalla ympäristöystävällisiä ratkaisuja. Esimerkkinä tästä on Vartiosaaren aurinkosähkölauttaliikenteen hankinta, jossa toimimme suunnannäyttäjänä energiatehokkaiden sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistävien uusien ratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa. Määrittelemme kuhunkin hankintaan soveltuvat vastuullisuuteen liittyvät kriteerit, hankinnan kohdetta koskevat vaatimukset, tarjoajia koskevat soveltuvuusvaatimukset sekä tarjousten vertailuperusteet ja sopimusehdot.

Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaa, uutta hankintastrategiaa vuodelta 2020 ja uutta ympäristöpolitiikkaa ei ole vielä jalkautettu riittävästi toimialalle, vaan toimialakohtaiset toimenpiteet näiden osalta hahmottuvat vasta vuoden 2021 aikana hankintojen ympäristöverkoston sekä toimenpideohjelman toimijoiden ja toimialan välisessä yhteistyössä. Johdtopäätöksessä todetaan, että toimenpideohjelman toimijoiden, hankin-

tojen ympäristöverkoston ja Canemure-hankkeen määräaikaisen työntekijän lisäksi kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalveluissa työskentelee vain yksi koko kaupunkia hankintojen ympäristöverkossa palveleva asiantuntija. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on yksi hankinta-asiantuntija, joten resurssit toiminnan kehittämiseen ovat varsin vähäiset.

Merellinen Helsinki

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 83–87 seuraavaa:

Kaupunginkanslian tulee yhdessä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa

- määritellä Helsingin merellisen kehittämisen johtamisvastuu.
- selvittää, mikä olisi toimiva malli varata merelliselle kehittämiselle määrärahoja kaupunkitasoisesti.
- määritellä vastuutahot vesiliikenteen kehittämiseksi ja merellisen huoltoverkoston toteuttamiselle.

Liikuntapalvelukokonaisuus on osallistunut aktiivisesti merellisten asioiden kehittämiseen ja merellisen strategian toimenpanoon. Merellisten asioiden johtamisen haasteet ovat tulleet esiin useissa eri tilanteissa. Merellisten asioiden johtamisvastuuta kehitetään perustamalla kansliavetoinen merellinen ohjaus- ja kumppanuusryhmä. Ryhmän tavoitteena on mm. vahvistaa Helsingin kaupungin sisäistä yhteistyötä ja päätöksentekoa merellisissä asioissa. Toimialan johto tulee osallistumaan työryhmän työskentelyyn.

Merellistä strategiaa toteutetaan toimialojen määrärahojen puitteissa. Liikuntapalvelukokonaisuus vastaa mm. toimialan vastuulla olevista merellisistä virkistysaarista. Merellinen strategia luo painetta lisätä painopistettä merellisten palveluiden kehittämiseksi sekä investointien suuntaamiselle merellisiin kohteisiin. Liikuntapalveluiden ylläpitomäärärahojen riittämättömyys sekä tarve suunnata investointimäärärahoja jo olemassa olevan infran ylläpitoon on johtanut siihen, että määrärahojen suuntaaminen merellisten asioiden kehittämiseen ei ole ollut mahdollista. Määrärahojen suuntaaminen johtaisi liikuntapalveluiden muiden palveluiden laadun ja palvelutason heikentämiseen sekä kiinteistöjen korjausvelan kasvuun. Toimiala pitää tärkeänä, että merellisen strategian toimenpiteiden toteuttamiseen varataan riittävät resurssit kaupunkitasoisesti.

Liikuntapalvelukokonaisuus on teettänyt yhdessä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan kanssa saaristohuollon selvityksen. Selvitystyön raporttia varten haastateltiin keskeisiä henkilöitä kaupunkiy-

25.05.2021

Asia/4

päristön toimialalta ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta sekä liikelaitos Starasta. Raportissa esiin tulleita kehittämiskohteita käytetään merellisen huollon kehittämistyössä, jota varten on perustettu kaksi eri työryhmää. Liikuntapalvelukokonaisuus on edustettuina molemmissa työryhmissä. Vesiliikenteen osalta tulisi toimialan näkemyksen mukaan tarkastella mallia, jossa vesiliikenteen kehittäminen sijoitetaan yhdelle toimialalle. Keskittämisessä tulee huomioida myös vesiliikennelaitureiden ylläpito ja investoinnit.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Mervi Smahl-Laurikainen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 89016
mervi.smahl-laurikainen(a)hel.fi
Reetta Sariola, kehittämissyksikön päällikkö, puhelin: 310 32987
reetta.sariola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2020 hyväksytty 13.4.2021
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kuntalain (410/2015) 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tulee laatia kaupunginvaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta arviointikertomus valtuustolle. Helsingin kaupungin hallintosäännön 21 luvun 2 §:n mukaan tarkastuslautakunta hankkii arviointikertomuksesta kaupunginhallitukselta ja tarvittaessa muilta kaupungin toimielimiltä lausunnot, jotka toimitetaan valtuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 25.5.2021 mennessä seuraavasta arviointikertomuksen kohdista:

- Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla (s. 50–53)
- Nuorten vaikutusmahdollisuuksien toteutuminen (s. 68–71)

25.05.2021

Asia/4

- Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutuminen hankinnoissa (s. 78–81)
- Merellinen Helsinki (s. 83–87).

Arviointikertomus 2020 ja tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö ovat kokonaisuudessaan liitteinä.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Mervi Smahl-Laurikainen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 89016
mervi.smahl-laurikainen(a)hel.fi
Reetta Sariola, kehittämissyksikön päällikkö, puhelin: 310 32987
reetta.sariola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2020 hyväksytty 13.4.2021
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 11.05.2021 § 63

Tarkastuslautakunta 13.04.2021 § 38

Tarkastuslautakunta 06.04.2021 § 33

Tarkastuslautakunta 12.05.2020 § 37